

Sukkos II

Shiur# 338 | Sep 11th 2021

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יז עמוד א

אמרו עליו על ר"א בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נוטלת כיס דינרין בשכרה, נטל כיס דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דבר הפיחה, אמרה: כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר: הרים וגבעות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. אמר: שמים וארץ בקשו עלי רחמים, אמרו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה. אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: וחפרה הלבנה ובושה החמה. אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: ונמקו כל צבא השמים. אמר: אין הדבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. [והא הכא בעבירה הוה ומית!] התם נמי, כיון דאביק בה טובא כמינות דמיא. בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בכמה שנים, ויש קונה עולמו בשעה אחת. ואמר רבי: לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן, אלא שקורין אותן רבי.

יערות דבש חלק ב דרוש י

ואמרו [ע"ז יא א] על ר' אלעזר בן דורדיא כאשר בא אל זונה והפיחה, ואמרה כשם שהפיחה אינו חוזרת כך אלעזר אין לו תקנה, הרצון, בקשה ללגלג על תשובה, כדי שיהיה יצרו תוקפו עליו ביותר, כי בלאו הכי אבד תקוה מעולם הבא ואין לו אלא להתעדן בעולם הזה כי זהו חלקו, ואמרה מה תועיל תשובה, אני עשיתי דבר מגונה, ולא נאות לעשות כן בפני הבעל החומד אותה פן תתגנה בעיניו וכדומה מדבר המאוס הזה, ואמת אני מתחרטת על זה, וכי יועיל זה לסלק המגונה והכיעור שנעשה על ידי סרחון זה במה שלבי תוהא, וכמו כן הדבר אל עבירה, מה תועיל חרטתו, כיון שכבר נעשה המגונה והתועבה וסרחון כלפי מעלה, אמנם ר"א אמר הרים וגבעות בקשו רחמים שמים וארץ בקשו רחמים, חמה ולבנה כוכבים ומזלות בקשו רחמים, וכולם במענה אחד השיבו שגם הם בתוהו יאבדו, ויש להם לבקש על עצמם, ואז אמר אין הדבר תלוי אלא בי וכו', מיד שב בתשובה שלימה למאוד, עד שמת מתוך בכי ותשובה, אשרי לו ולנשמתו:

אבל יש להבין מה זאת שלקח אלו למליצים, וגם מהי התשובה שצריכים לבקש על עצמם, מה בכך, כל המתפלל על חבירו הוא נענה תחילה [ב"ק צב א], ומהו שאמר אין הדבר תלוי אלא בי, וכי בלא זה לא היה יודע שתלוי בו, וכי ס"ד שהם יתפללו בעדו והוא ישתוק ולא יצעק לה' במר נפשו כי חטא, אבל הענין כך, כי רבים חשבו כי החטא גורם בסיבת מקום, כי אמרו מקום זה גורם לזנות, מקום זה לגזל וכדומה, והוא בשנוי אוירים, ועל ידי כך נשתנה המזג והלחות באדם, וזהו פועל בטבע בגוף עד שנשתנה הגוף לחמוד וכדומה, ושינוי אוירים שאינו בשוה בכל השטחים הוא הרים וגבעות כנודע, כי שינוי אויר יש בין הרים לבקעה כנודע, וזהו שחשב מתחילה כי שינוי מזגו בגוף בא על ידי שינוי אוירים בין הרים וגבעות, ולכך אמר הרים וגבעות בקשו רחמים:

וכמו כן בא לאיש שינוי מכח הפכי הטבע, כי שמים פועלים בארץ פעולות הפכיות, כי שמים מושפעים רוחני וארץ גשמי, עד שאמרו שלכך עמידת ארץ במרכז בנקודה לא תפול לשום צד אף כי הוא כבדה, כי השמים דוחים אותה מכל צד, כי לא נאות להתחבר יחד, וא"כ הדחיה היא הטובה שעל ידי כך יש לה עמידה, וכן הדבר ביסורין שקב"ה מייסר הוא לטובה, וזה [סוטה מז א] שמאל דוחה ביסורים ועל ידי כך ימין מקרבו שזוכה להתקרב לה':

וזוהו מאמר הפסוק [תהלים ק"ג י"א] כגבוה שמים על הארץ כן גבר חסדו על יראיו, כמו שגבה שמים על ארץ, הוא שדוחים מבלי להתקרב אליהם ארץ, ועל ידי כך שומרים מצב ארץ ובאה טובה וקיום לעמידת ארץ, כן גבר חסדו על יראיו, שעל ידי כך בגבורת חסדיו ביסורים הוא על ידי כך חסד גדול, ולכך ע"י הפיכת הטבעים שמים מארץ, נולד שינוי המזג כפי סדר תנועתן כי גלגל חוזר סובבים שינוי תנועות, ובזה הגרם לאדם לבלתי היות גופו שלם בעבודת השם וכולו לשמים, ולכך אמר שמים וארץ בקשו רחמים כי יחס ענינו להם, גם יחס שינוי כפי מצב שמש וירח חום וקור לח ויבש, שהם פעולות מסתעפות מהם, ושפעת שמש גורם חימוד וחום, ושפעת לבנה עצלנות בעבודת ה', ושכחה לזכור אחריתו כטבע בעלי מרה לבנה:

ולכך חשב ר' אלעזר בן דורדייא לייחס עליהם עניינו, ומכל שכן דחשב ליחס עניינו לכוכבים ומזלות, כדעת הרבה מחכמי תולדות שמיחסים כל פועל אדם להם, וכאשר אמרו [שבת קנו א] מאן דבמאדים הוא רצחן, ובחמה זנאי וכדומה, ומכל שכן י"ב מזלות, כפי שינוי מעמדם ומשטרם ומבטם, ישתנה טבע אדם, כאשר האריכו בזה הכלדים וחכמי תולדות, וחיברו בזה ספרים רבים, והוברי שמים בזה שמו מבטחם, ולכך חשב ר"א לתלות בהם ענינו, והם היו בעוכריו שבא לכלל המרי הזה, אבל כולם הוכיחו שאין הדבר תלוי בהם, כי ידוע כי אמרו חז"ל [יומא פו ב] היכי דמי בעל תשובה, באותו מקום ובאותה אשה, והיינו כי אולי לאשה זו יצרו תוקפו ביותר, או המקום גורם, ולכך צריכה להיות תשובתו באותו מקום ואשה, ומכל מקום לא יחטא, זהו לאות שכבש יצרו בשלימות ונרצה עונו:

ראב"ן ברכות סימן רד

משנה הכל נתון בערבון [אבות פ"ג] הכי פירושה כל אדם נתן בערבות והיינו דאמרי אינשי [סוכה נ"ג א] ריגלוה דאינש אינון ערבין ביה ומובילין (והוה לאהדרי תיבעי) [יתיה לאתר דמיתבעי] ומצודה של מלאך המות פרוסה על כל החיים להמיתם שם, החנות פתוחה והחנוני מקיף מדמה העולם לחנות שהיא פתוחה ויש בה מיני סחורה וכל נכנסין בה וכל א' לוקח מה שחפץ והחנוני מקיפו מאמינו ונותן לו בהקפה באמונה עד זמן, כן לבני אדם פתוח זה העולם וכל אחד וא' עושה מה שלבו חפץ טוב ורע והקב"ה מניחן לעשות עד זמן, והפנקס פתוחה הוא לוחות הרבה ביחד כעין שיש לגלחים ויש כמו כן לחנווני שכותב אקיפתו עליהן, כמו כן ביד כל אדם יחתום [לדעת] כל אנשי מעשהו [איוב ל"ז] וזהו והיד כותבת שכל אדם כותב מעשיו טוב ורע, והגבאין מחזירין תמיד בכל יום הוא הקדוש ברוך הוא שגובה חובתו של אדם בטובתו בעוה"ז כדי לזכותו לעוה"ב, כדאמרינן [פסחים ק"ח]. הודו ליי"י כי טוב למי שגובה חובתו של אדם בטובתו לעשיר בעושרו ולעני בעוניו

צל"ח מסכת סוכה דף כט עמוד א

בשביל ד' דברים [פרש"י ירח וכוכבים] על כותבי פלסתר ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בארץ ישראל ועל קוצצי אילנות טובות. הנה ביום הגדול שהוא ראש השנה חיל ורעדה יאחזון, ובפרט הירא מעבירות שבידו, ובודאי כל אחד חוזר בתשובה, אבל איך אפשר לשוב בזמן קצר על גודל הפשעים שלא יספיקו כל ימות עולם לתשובה שמגיע לפי תשובת המשקל, ורחמנא לבא בעי לקיים מיום אשר נתתך אל לבך, והנה אם אחר יוה"כ זה חוזר וניער למעשים הראשונים, והרי עיקר התשובה עזיבת החטא, נמצא למפרע לא עשה תשובה כלל, שתשובה בפועל לא עשה ולא סיגף במשקל, והיה רק מקצת תשובה יעזוב רשע דרכו, אבל כשמתגלה בהתשובה שגם זה לא עזב, אין כאן תשובה כלל, אך אם אולי יוסיף עצמו על הראשונות במשקל, אבל בסוף השנה יבואו חשבון הימים, ונמצא בלי תשובה מעשית ולא תשובה רצינית דהיינו לעזוב דרכו, ואז למפרע בריש שנה העבר לא שב בתשובה כלל ונתוספו עונות הראשונים, וזה אפשר הפך רשעים שהקב"ה מהפך במעשיהם שאחר ששב לקיאו מעורר גם הראשונות, ונמצא אחרונים עולים בכף מאזנים קודם לראשונים. וזה כוונת הפסוק [ישעיה כ"ט, א'] הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד ספו שנה על שנה חגים ינקפו, פרש"י ספו שנה על שנה תמיד עונותיכם. ולדידי ניחא, שבסוף השנה בלי תשובה נתוספו גם של שנה שעברה שכבר ניתנו למחול על התשובה.

והנה כל מעשיך בספר נכתבים [אבות פ"ב מ"א], ובראש השנה כל עיקר שזה שב בתשובה הקדוש ברוך הוא כותבו בספר בעלי תשובה, ואולי הוא עצמו כותב כי ביד כל אדם יחתום, וכאשר זה חוזר לראשונות וגם תשובת המשקל לא עשה, נמצא זייף ספרו שנכתב בזיוף שנתגלה שלא עשה תשובה, ואין לך כותב פלסתר יותר מזה, והנביא כארי שאג הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד, שכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, והלואי שהיה תוחלתנו אפילו לתשובה מיראה בראש השנה מאימת יום הדין אשר ספרי מתים פתוחים, אבל אם ספו

שנה על שנה וגם תשובה זו פלסטר היתה, א"כ אין תוחלת, ומה יהיה בסופך אריאל חגים ינקפו, רש"י פירש החגים יכרתו ויכלה, שראש השנה נקרא חג תקעו וכו' ליום חגנו, אבל יום הכיפורים נקרא שבת ולא חג, והנה הקדוש ברוך הוא מחכה לו לתשובה פן יהרהר בתשובה, אבל כיון שספו שנה וניכר שתשובתו לאו כלום, שוב אין ממתין לו עד יום הכיפורים כי אם חגים, בחגים עצמם בכל ראש השנה ינקפו, לשון כריתה שיכרתו ימיו ח"ו.

רבינו בחיי פרשת כי תצא פרק כב פסוק ח

וע"ד המדרש: (שבת לב א) ועשית מעקה לגגך, כי יפול הנופל ממנו, ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, אבל אתה לא תגרום שתהא מיתתו על ירך. וענין המדרש הזה כי כל הנבראים כלן נבראו בחפצם ורצונם, והקב"ה הודיעם בראשית הבריאה כל עניניהם כלם וכל המקרים העתידיים לבא עליהם, וכן הודיעם ימי חייהם ומיתתם היאך תהיה, וכן ענין מזונותם אם בריוח אם בצער אם ע"י עצמן אם משל אחרים, וכן דרשו רז"ל: (חולין ס א) כל מעשה בראשית לדעתם נבראו לצביונם נבראו, שנאמר: (בראשית ב, א) "וכל צבאם", והכל רצו וקבלו, ועל זה אמרו: ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, ואף על פי כן יש עונש גדול למי שמסבב, ולכך: ועשית מעקה לגגך.

טור אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפב

ובכן תן פחדך יש בו מ"ד תיבות וכן יש במלוך עד בכל משלה כנגד מ"ד תיבות שיש מן (זכריה ח) כה אמר ה' צבאות עד אשר יבא עמי לחלות פני ותקנו לומר ובכן לשון המקרא ובכן אבא אל המלך וגו' לפי שהוא עתה יום הדין ואנו באין לפני ממ"ה הקדוש ברוך הוא.

Riddles of the Week

#1

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכיפורים סימן תריח סעיף ג

ואם החולה ורופא אחד עמו אומרים שאינו צריך, ורופא (אחר) אומר: צריך או שהחולה אינו אומר כלום ורופא אחד אומר: צריך, ושנים אומרים: אינו צריך, אין מאכילין אותו.

שולחן ערוך או"ח סימן שכ סעיף ב-ה

אין הולכים בפקוח נפש אחר הרוב. אפילו היו ט' עכו"ם וישראל א' בחצר, ופירש א' מהם לחצר אחרת ונפלה עליו שם מפולת, מפקחין, כיון שנשאר קביעות הראשון במקומו חשבינן ליה כמחצה על מחצה. אבל אם נעקרו כלם ובשעת עקירתן פירש אחד מהם לחצר אחרת ונפל עליו, אין מפקחין עליו; שכיון שנעקר קביעות הראשון ממקומו, אמרינן: כל דפריש מרובא פריש: (ג) מי שנפלה עליו מפולת, ספק חי ספק מת, ספק הוא שם ספק אינו שם, מפקחין עליו אע"פ שיש בו כמה ספיקות: (ד) אפי' מצאוהו מרוצץ, שאינו יכול לחיות אלא לפי שעה, מפקחין ובודקים עד חוטמו; אם לא הרגישו בחוטמו חיות, אז ודאי מת לא שנא פגעו בראשו תחלה לא שנא פגעו ברגליו תחלה: (ה) מצא עליונים מתים, לא יאמר: כבר מתו תחתונים, אלא מפקח עליהם שמא עדיין הם חיים:

#2

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכיפורים סימן תריח סעיף א

חולה שצריך לאכול, אם יש שם רופא בקי אפילו הוא עובד כוכבים שאומר אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי ויסתכן, מאכילין אותו על פיו, ואין צריך לומר שמא ימות.

באור הלכה סימן תריח סעיף א

חולה שצריך לאכול וכו' אפשר שיכבד עליו החולי וכו' - עיין בפמ"ג וח"א דהיינו אפילו הוא לע"ע חולה שאין בו סכנה אכן שמשערים שאם לא יאכל אפשר שיתגבר עליו המחלה ויוכל להיות שיבוא לידי סכנה. ובענין מה שכתב השו"ע אפילו הוא עכו"ם כתב בספר תפארת ישראל דהאידינא יש להתיישב בדבר דבעיני ראיתי דשבקי להמנותייהו דלכל חולי קל אומרים תמיד שכשיתענה יסתכן. וכיוצא בדבריו כתב בשו"ת רמ"ץ ח"א סימן ט"ל אות יו"ד וכן בשו"ת רוח חיים סימן תקנ"א אות ד' גם לענין רופאי ישראל שהרבה מהם חשודים לעבור על ד"ת

ולחלל שבת וגם הם אינם מתענים מצד אפקירותא צ"ע רב אם יש לסמוך עליהם עי"ש ובאמת הדבר תלוי לפי ראות עיני המורה את הענין וכמו שכתב בספר מטה אפרים סימן תרי"ח אות ב' וז"ל והדבר תלוי בראות עיני המורה ובבקיאותם בעיונם בענין הזה עי"ש. ולענין אם ח"ו יש מגפה (היינו מה שקורין חאלעריע) ר"ל בעיר עיין מה שכתבנו בסימן תקע"ו בבה"ל בשם פתחי עולם לענין הד' צומות. ולענין יוה"כ עיין בח"ס ח"ו סי' ט"ו ונדפס כעת בשו"ע לעמבערג בהגהותיו אמנם בספר ראשית בכורים בדף ל"ג חולק עליו ע"ש ועיין בספר שדי חמד במערכת יו"כ סימן ג' מש"כ בזה:

בית יוסף אורח חיים סימן שכח

ה (ב) כתב רבינו ירוחם בחלק ט' (ני"ב ע"ב) וזה לשונו יש מי שכתב שכל דבר שאין בו סכנה עתה אף על פי שיוכל לבוא לידי סכנה אין מחללין אלא שבות דרבנן אבל לא איסור דאורייתא:

#3

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד ב

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: גדולה תשובה שמארכת שנותיו של אדם, שנאמר ובשוב רשע מרשעתו יחיה.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יז עמוד א

אמרו עליו על ר"א בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נוטלת כיס דינרין בשכרה, נטל כיס דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דבר הפיחה, אמרה: כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר: הרים וגבעות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. אמר: שמים וארץ בקשו עלי רחמים, אמרו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה. אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: וחפרה הלבנה ובושה החמה. אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: ונמקו כל צבא השמים. אמר: אין הדבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. [והא הכא בעבירה הוה ומית!] התם נמי, כיון דאביק בה טובא כמינות דמיא. בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בכמה שנים, ויש קונה עולמו בשעה אחת. ואמר רבי: לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן, אלא שקורין אותן רבי.

#4

רמ"א אורח חיים הלכות סוכה סימן תרלט סעיף ג

הגה: ולא יאכל בלילה הראשונה עד שיהא ודאי לילה (ב"י בשם א"ח).

#5

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מז עמוד א

אמר רב יוסף: נקוט דרבי יוחנן בידך, דרב הונא בר ביזנא וכל גדולי הדור איקלעו בסוכה בשמיני ספק שביעי, מיתב הוו יתבי ברוכי לא בריכי. - ודלמא סבירא להו כמאן דאמר כיון שבירך יום טוב ראשון שוב אינו מברך? - גמירי דמאפר אתו.

#6

טור אורח חיים הלכות פסח סימן תלב

וכתב עוד א"א הרא"ש ז"ל יש אומרים שאין לבדוק לדבר עד שיגמור כל הבדיקה ויש מוסיפין עוד לומר שאם שח בדברים שלא מעין הבדיקה שצריך לחזור ולברך וכל זה איננו שוה לי אלא שיש ליזהר שלא לדבר בין הברכה לתחלת הבדיקה אבל משהתחיל לבדוק לא הוי שיחה הפסק מידי דהוה אישיבת סוכה והאדם המדבר בתוך סעודתו דלא הוי שיחה הפסק להצריך לחזור ולברך על ישיבת סוכה וברכת המוציא.

משנה ברורה סימן תרלט ס"ק מח

אכילה - והמתענה בסוכות או שאין דעתו לאכול פת באותו יום אז לכו"ע כל אימת שיצא יציאה גמורה חייב לברך דדוקא כשאוכל פת ס"ל להנהו פוסקים שמברך על עיקר חיוב הסוכה ופותר כל הדברים הטפלים אבל כשאינו אוכל לא שייך זה [ט"ז וש"א] וכתב הח"א דה"ה כשיצא יציאה גמורה לאחר אכילה וחוזר ונכנס ולא יאכל עד הערב וקודם האכילה [צב] יצטרך עוד הפעם לצאת לביהכ"נ דבזה ג"כ לכו"ע צריך לברך.

#7

משנה ברורה סימן כה ס"ק מז

וכן אם חלצן לכנוס לבהכ"ס אפילו היה דעתו ללבשן תיכף צריך לברך לכו"ע דהא אין רשאי לילך בהם לבית הכסא ואדחי ליה וכמ"ש בסימן ס"ה.

משנה ברורה סימן תרלט ס"ק מו

נהגו וכו' - ר"ל אף דמדינא דגמרא לדעת פוסקים ראשונים כשברך בסוכה ויצא לעשות ענינו ולא לחזור תיכף בענין שהיה יציאה גמורה וא"כ הרי הסיח דעתו מן המצוה וכשיחזור אח"כ צריך לברך שנית ואפילו מאה פעמים ביום ואימת שנכנס אף על פי שאינו אוכל שם מברך שהרי גם הישיבה והעמידה שם היא מצוה דהוי כעין תדורו [ודוקא שיצא יציאה גמורה וכמו שכתבנו אבל אם יצא לעשות צרכיו או להביא דבר לסוכה א"צ לברך שהרי לא הסיח דעתו].

משנה ברורה סימן תרלט ס"ק ט

ואסור להשתין בסוכה אפילו בכלי אף על פי שעושה כן בביתו [ח"א]:

#8

משנה ברורה סימן תרלט ס"ק כד

נסתפקתי לפי מה שידוע דעת הגר"א דמצוה לאכול מצה כל שבעת ימי פסח כפשטיה דקרא שבעת ימים תאכלו מצות אלא דמ"ע הוא רק בערב משא"כ אח"כ הוא רק מצוה בעלמא אפשר דה"ה הכא מצוה לכתחלה לאכול פת כל ז' ימים ולברך לישב בסוכה:

Rabbi Moshe Elefant

שולחן ערוך אורח חיים הלכות נשיאת כפים ונפילת אפים סימן קכח סעיף לה

כהן שהרג את הנפש אפילו בשוגג לא ישא את כפיו עשה תשובה. הגה: וי"א דאם עשה תשובה נושא כפיו, ויש להקל על בעלי תשובה שלא לנעול דלת בפניהם, והכי נהוג (טור ורש"י והרבה פוסקים אגור וב"י).

פרישה אורח חיים סימן קכח ס"ק מו

כהן שהרג את הנפש וכו'. נראה לי דרצונו לומר ישראל שהרי הראיה דמייתי ידיכם דמים מלאו בהורגי ישראל:

מאמר מרדכי סימן קכח ס"ק מג

כהן שהרג את הנפש אפי' בשוגג וכו'. כתב הרב פרישה וז"ל נ"ל דר"ל ישראל דהא הראיה שמביא מידיכם דמים מלאו בהורגי ישראל עכ"ל ונראה דאתא למעוטי עכ"ם. וא"ת דפשיטא דהורג עכ"ם אינו נפסל מנשיאות כפים י"ל דמאחר דקי"ל דעכ"ם אין מסבבין להם המיתה כל שאין מלחמה בינינו ובינם כמבואר בי"ד סי' קנ"ח הילכך היה מקום לומר דאף הורג עכ"ם נפסל קמ"ל. אלא דאכתי קשה דהרי מבואר בפרישה שם בשם הב"י ז"ל דלאו למימרא שאסור אלא לומר שאינו מצווה לסבוב להם המיתה וכפי זה יקשה דמאחר דמותר פשי' שאינו נפסל מנשיאות כפים אם הרגו (ואף על גב שבהגהת פרישה שם כתוב דרש"ל האריך להוכיח דאסור לסבוב להם המיתה. מ"מ הרב פרישה שם נראה דס"ל כמרן ז"ל שלא הביא אלא דבריו ולא הזכיר דברי רש"ל וההגהות שם הם מבנו וק"ל) וי"ל דכאן מיירי אפי' במקיימין שבעה מצות דקי"ל התם דאסור לסבוב להם המיתה. והשמיענו הרב פרישה כאן דאעפ"י כן כהן ההורג אינו נפסל לנשיאות כפים דהא קרא דידיכם דמים מלאו דילפינן מיניה פיסול דהורג נפש בהורג ישראל מיירי כנ"ל. ועי"ל דנהי שמותר להרוג עכ"ם מ"מ היה מקום לומר דמי ששפך דם אינו ראוי לברך דאין קטיגור נעשה סניגור קמ"ל וראשון עיקר:

טור אורח חיים הלכות סוכה סימן תרכה

בסוכות תשבו שבעת ימים וגו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם וגו' תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים וכן הרבה מצות לפי שהוא דבר שראינו בעינינו ובאזנינו שמענו ואין אדם יכול להכחישנו והיא המורה על אמיתת מציאות הבורא יתעלה שהוא ברא הכל לרצונו והוא אשר לו הכח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים לעשות בהן כרצונו ואין מי שיאמר לו מה תעשה כאשר עשה עמנו בהוציאו אותנו מארץ מצרים באותות ובמופתים והסוכות שאומר הכתוב שהושיבנו בהם הם ענני כבודו שהקיפן בהם לבל יכה בהם שרב ושמם ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות כדי שנזכור נפלאותיו ונוראותיו ואף על פי שיצאנו ממצרים בחדש ניסן לא צונו לעשות סוכה באותו הזמן לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל ולא היתה ניכרת עשייתנו בהם שהם במצות הבורא יתברך ולכן צוה אותנו שנעשה בחדש השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם

לצאת מסוכתו ולישב בביתו ואנחנו יוצאין מן הבית לישב בסוכה בזה יראה לכל שמצות המלך היא עלינו לעשותה וסוכה זו צריך שתהיה במקום הראוי לעשותה וממין הראוי ושיהיו דפנותיה כראוי בשיעורם ובמנינם ושיהיה סככה כראוי ושלא תהא גבוה יותר משיעורה ולא נמוכה פחות משיעורה ולא קטנה משיעורה:

ב"ח אורח חיים סימן תרכה

בסכת תשבו וגו' תלה הכתוב וכו'. איכא למידק בדברי רבינו שאין זה מדרכו בחיבורו זה לבאר הכונה לשום מקרא שבתורה כי לא בא רק לפסוק הוראה או להורות מנהג ופה האריך לבאר ולדרוש המקרא דבסכת תשבו ויראה לי לומר בזה שסובר דכיון דכתיב למען ידעו וגו' לא קיים המצוה כתיקונה אם לא ידעו כוונת מצות הסוכה כפי פשטה ולכן ביאר לפי הפשט דעיקר הכוונה בישיבת הסוכה שיזכור יציאת מצרים וזה הטעם בעצמו לרבינו ז"ל במה שכתב בהלכות ציצית בסימן ח' (עמ' כה) ויכוין בהתעטפו שצונו המקום וכו' וכן בהלכות תפלין בסימן כ"ה (עמ' עא) כתב ויכוין בהנחתם שצונו המקום להניח וכו' כדי וכו' מה שלא עשה כן בשאר הלכות כי לא כתב שיכוין שום כוונה בעשיית המצוה מפני כי המקיים המצוה כדינה יוצא בה אף על פי שלא היתה לו שום כוונה אבל בציצית שכתוב בהן (במדבר טו מ) למען תזכרו וגו' וכן בתפלין כתוב (שמות יג ט) למען תהיה תורת יי' בפניך שפשוטו הוא שהתפלין הם אות זכרון כדי שיהא תורת יי' שגור בפינו כי ביד חזקה הוצרך יראה שלא קיים המצוה כתיקונה אם לא יכוין אותה הכוונה ולכן כתב בהלכות אלו ויכוין וכו' וכן גבי סוכה שכתוב למען ידעו וגו' משמע ליה גם כן שצריך שיכוין בשעת ישיבת הסוכה הטעם המכוון במצוה:

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף יא עמוד ב

דתניא: כי בסכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם. הניחא לרבי אליעזר, אלא לרבי עקיבא מאי איכא למימר.

ט"ז אורח חיים סימן תרכה

כתב הטור תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים וכן הרבה מצות כו' נראה כוונת רבינו שעשה ממצות סוכה פרט יותר משאר מצות וכן במ"ש אח"כ והסוכות שאומר הכתוב כו' דמשמע שיש בזה קשר למה שכתב קודם לזה הוא בדרך זה דאיתא פלוגתא בפ"ק דסוכה ר"ע ס"ל סוכות ממש קאמר קרא שהושיבם הקדוש ברוך הוא בשעת יציאת מצרים ור"א ס"ל ענני כבוד הקיפם ונראה דיש חילוק בפ"י הפסוק ביניהם דלר"ע אין רבותא באותן הסוכות א"כ מה זכרון יהיה בדבר אלא ודאי הזכרון שאז יצאנו ממצרים ונמצא עיקר תכלית סוכ' שלנו לזכור יי"מ אבל לר"א הוה הזכיר על נס אחר דהיינו הקפת ענני כבוד אלא שתלה הכתוב המצוה ביי"מ כמו שאר מצות כגון מצות ציצית שיש בה יי"מ וזה פשוט שאין גוף מצות ציצית להזכיר יי"מ אלא שהכתוב ייחס המצו' אחר יי"מ ורבינו רוצה לסתום כר"א כמו שפרש"י בחומש כר"א וכו' שם הרא"ם בפ' אמור שטעם רש"י דמשמע שהי' פועל אלהי באותן סוכות וז"ד רבינו

כאן שכתב שתל"ה הכתוב מצות סוכה בי"מ וכן הרב' מצו' פי' שאין עיקר המצו' כדי להזכיר י"מ דאל"כ לא הל"ל תלה הכתוב אלא הל"ל צוה אותנו מצו' סוכ' כדי להזכיר י"מ אלא ודאי המצו' בשביל נס אחר אלא שתלה מצוה זו בי"מ כמו בהרבה מצות שאין בהם אלא התלי"י בי"מ לא שזה טעם המצו' וא"כ קשה מה ענין תלי' זו והשיב לפי שהוא דבר שראינו בעינינו כו' ויש כאן הרגש' גדול' אדונינו ב"ה ויראתו תהיה על פנינו לקיים המצוה וכמ"ש בפ' קדושים ככתוב הרבה פעמים אני ה' אלהיכם ופירש"י שרצונו ית' להראות המורא מי הוא הגוזר ושייך גבי סוכה לפי שאמרו בה מצוה קלה ע"כ אמר בל תהי קלה בעיניך שתדע מי הגוזר עליך שהוא בעל כח גדול ב"ה וכן איתא בר"פ א"נ במ"ש הכתוב י"מ בציצית וריבית ומשקול' אני הוא שהבחנתי בין טיפה של בכור כו' וכ"ה כאן הזהיר הכתוב שלא יהיה מצו' סוכה קלה בעינינו וע"כ שייך שפיר (אחר) מ"ש רבינו אח"כ והסוכו' הם ענני כבוד כו' דהיינו כר"א שזכרנו וזהו מצוה בפ"ע לא בשביל זכר י"מ כר"ע ואמר אח"כ ואף על פי שיצאנו ממצרים בחדש ניסן כו' דלר"ע שאומר שעיקר המצו' לזכור י"מ לק"מ דזכיר' זו זמנה כל השנה ורצה הוא ית' שנזכיר זה ביחוד ב"פ בשנה א' בפסח בתחלת הקיץ וא' בתשרי תחילת החורף משא"כ לר"א דאמר לזכו' ענני כבוד שהית' לאבותינו אין זה זמן הענני כבוד ההם ע"כ תי' רבינו דבזה יראה לכל שמצות מלך ב"ה הוא כנ"ל נכון מאוד:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן ס סעיף ד

י"א שאין מצות צריכות כוונה וי"א שצריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה, וכן הלכה.

משנה ברורה סימן ס ס"ק י

ודע עוד דכתב הח"א בכלל ס"ח דמה דמצרכין ליה לחזור ולעשות המצוה היינו במקום שיש לתלות שעשייה הראשונה לא היתה לשם מצוה כגון בתקיעה שהיתה להתלמד או בק"ש שהיתה דרך לימודו וכדומה אבל אם קורא ק"ש כדרך שאנו קורין בסדר תפילה וכן שאכל מצה או תקע ונטל לולב אף על פי שלא כיון לצאת יצא שהרי משום זה עושה כדי לצאת אף על פי שאינו מכוין עכ"ל ור"ל היכא שמוכח לפי הענין שעשייתו הוא כדי לצאת אף על פי שלא כיון בפירוש יצא אבל בסתמא בודאי לא יצא כדאיתא בתוס' סוכה [דף ל"ט ע"א ד"ה עובר עי"ש] וכ"ז לענין בדיעבד אבל לכתחילה ודאי צריך ליזהר לכוין קודם כל מצוה לצאת ידי חובת המצוה וכן העתיקו כל האחרונים בספריהם עיין בח"א בכלל כ"א ובדה"ח הלכות ק"ש ובמעשה רב:

ערוך השולחן אורח חיים סימן תרכה סעיף א - ג

מצות עשה מן התורה לישיב בסוכה שבעת ימים מן ט"ו לחדש תשרי עד אחר יום כ"א בתשרי דכתיב בפ' אמור [ויקרא כג, לד] בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לד' וגו' בסוכות תשב שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבת את בני' בהוציא אותם מארץ מצרים [שם כג, מב - מד]:

ותניא [סוכה יא:] כי בסוכות הושבתי את בני ענני כבוד היו דברי ר"א ר"ע אומר סוכות ממש עשו להם והנה לדברי ר"א וודאי דשייך לעשות זכרון לדבר הגדול הזה שהקיפן בענני כבוד וכמו שהתוודו בעלותם מן הגולה בנחמיה [ט'] שאמרו אף כי עשו להם עגל מסכה וגו' ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מעליהם וגו' ואת עמוד האש בלילה וגו' דבענני כבוד היתה התגלות אלקות ממש כמו שאמר משה רבינו בעניינא דמרגלים אשר עין בעין נראה אתה ד' ועננך עומד עליהם ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם יומם ובעמוד אש לילה [במדבר יד, יד] אבל לר"ע שאומר דהכוונה על סוכות ממש מאי רבותא יש בזה שתאמר התורה על זה למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וגו' [ור"ע ס"ל דאין סוכה דמיון לענני כבוד וענני כבוד אי אפשר לעשות ואין דנין אפשר משאי אפשר ור"א סבר דנין ואזלי לשיטתייהו במנחות פ"ב. לעניין מעשר בפסח מצרים ע"ש]:

והעניין כן הוא דמפני זה נצטוינו לעשות סוכות דוגמת הסוכות שעשו להם במדבר כדי שיתגלה ויתפרסם מתוך מצות הסוכה גודל מעלתן של ישראל במדבר שהיו הולכין עם כובד האנשים והנשים והטף ריבי רבבות במקום אשר אין בטבע האדם להיות בו כמו שהעיד הכתוב לא מקום זרע וכן אמר הנביא לישראל המדבר הייתי לישראל אם ארץ מאפליה [ירמיה ב, לא] כלומר דבמדבר הכנתי להם כל דבר ולא חסרו דבר וכמו שאמר משה רבינו בפ' דברים [ב, ז] ידע לכתך את המדבר הגדול הזה זה ארבעים שנה ד' אלקיך עמך לא חסרת דבר ונמצא דעיקר מצוה זו הוא זכרון המסע הגדול שבמדבר שלבד שלא היה מקום זרע עוד אפילו בתים קבועים לא היה להם אלא סוכות בעלמא ולזה נצטוינו לעשות סוכות דוגמתן למען נזכור גודל מעלתינו מהשגחת ד' עלינו מאחרי יציאת מצרים:

בית יוסף אורח חיים סימן תרנא

אבל ה"ר מנחם מרקנ"ט כתב בפרשת אמור (ד"ה ולקחתם) צריך לסמוך האתרוג עם שאר המינים שלא להפרידה מן הבנין וסוד זה נגלה אלי בחלום בליל יום טוב הראשון של חג הסוכות בהתאכסן אצלי חסיד אחד אשכנזי שמו הרב ר' יצחק ראיתי בחלום שהיה כותב השם ביו"ד ה"א והיה מרחיק הה"א אחרונה מן השלש אותיות הראשונות ואמרתי לו מה זה עשית והשיב כך נוהגים במקומינו ואני מחיתי בו וכתבתי אותו שלם ואשתומם על המראה ואין מבין למחר בעת נטילת לולב ראיתי שלא היה מנענע רק הלולב ומיניו בלא אתרוג והבנתי פתרון חלומי וחזר בו ורז"ל רמזו סוד זה בויקרא רבה (פר' אמור ל ט) אמרו שם פרי עץ הדר (ויקרא כג מ) זה הקדוש ברוך הוא שנאמר (תהלים צו ו, דה"א טז כז) הוד והדר לפניו, כפות תמרים זה הקדוש ברוך הוא שנאמר (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח, וענף עץ עבות זה הקדוש ברוך הוא שנאמר (זכרי' א ח) והוא עומד בין ההדסים, וערבי נחל זה הקדוש ברוך הוא שנאמר (תהלים סח ה) סולו לרוכב בערבות תראה שכל המינים האלו רומזים בשם יתברך עכ"ל:

חתם סופר מסכת סוכה דף לו עמוד א

והנה אתרוג המנומר או נקלף ונעשה כמנומר בשני' ושלשה מקומות דמשמע דפסול משום הדר אפי' בשארי יומי להפוסלים הדר כל ז' מ"מ נ"ל דרוב פעמים ע"י משמוש היד ורוב הנענועי' נולדו בו נימורי' נימורי' וגם נקלף

קצת מקומות מהעור העליון הקליפה החיצונה ונעשה מקומות כמנומר ומי יודע אם הוא ממראה האתרוג וכן משמע לעיל ל"ה ע"ב פירש"י ד"ה מפני שמפסידה קליפתה החיצונה נמאסת במשמוש הידים ע"ש וא"א שיהי' כל פעם מראה אתרוג באותו הכתמים והבהרות שנולדו מזיעת הידים נ"ל דהוה הדר כיון שבאו ע"י מצותו זהו הודו והדרו וקצת ראי' לזה מפסחים ס"ה ע"ב שבח הוא לזרעו של אהרן שילכו עד ארכבותיהם בדם ע"ש ובודאי בעלמא כיוצא בזה הוה הקרבהו נא לפחתך והכא זהו הדרו וה"נ דכוותי' כנלע"ד דרוב פעמי' בחוש"מ כבר נעשה כעין מנומר ממשמוש היד ומ"מ כשר וכעין גרדומי' דאתו משירי מצוה וכעין מים משירי טהרה ועיי' לקמן גבי נקיבת העכברים:

מדרש רבה פרשת אמור פרשה ל סימן יב

ד"א פרי עץ הדר אלו ישראל מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים כפות תמרים אלו ישראל מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח כך הם ישראל יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים וענף עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם לאבדן אי אפשר אלא אמר הקדוש ברוך הוא יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה הה"ד (עמוס ט) הבונה בשמים מעלותיו ואימתי הוא מתעלה כשהן עשוין אגודה אחת שנאמר (שם/עמוס ט') ואגודתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לג עמוד א

מאן תנא להא, דתנו רבנן: לולב מצוה לאגודו, ואם לא אגדו - כשר. מני? אי רבי יהודה - כי לא אגדו אמאי כשר? אי רבנן - מאי מצוה קא עביד? - לעולם רבנן, ומצוה משום זה אלי ואנוהו.

רש"י פרשת ויקרא פרק ב פסוק יג

מלח ברית - שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים בחג:

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נג עמוד א

תנו רבנן: יש מהן אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו - אלו חסידים ואנשי מעשה.